
Europos socialinio fondo agentūra

DALYVIŲ MAITINIMO FIKSUOTOJO ĮKAINIO NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA

2015-10-08

esfa

TURINYS

ĮVADAS.....	3
I. TYRIMO METODIKA	4
I.1. Tyrimo prielaidos ir duomenų šaltiniai	4
I.2. Tyrimo metodika	6
I.2.1. Projektų istorinių duomenų analizė	6
I.2.2. CVP IS skelbiamų pirkimo sutarčių analizė	8
I.2.3. Maitinimo paslaugų kainų nustatymas, kai vykdomi grupiniai.....	11
I.2.4. Maitinimo paslaugų kainos nustatymas individualių užsiėmimų metu.....	14
I.2.5. Maitinimo paslaugų kainos fiksuotojo įkainio apskaičiavimas	16
II. TYRIMO REZULTATAI	18
III. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS	18
PRIEDAI.....	20
9 PRIEDAS. Maitinimo kainų be PVM statistinė duomenų analizė ir histogramos.	21

ĮVADAS

Dalyvių maitinimo fiksuotojo įkainio nustatymo tyrimu (toliau – Tyrimas) nustatomas dalyvių maitinimo (toliau – Dalyvių maitinimo) fiksuotasis įkainis.

Šio fiksuotojo įkainio nustatymo tikslas – supaprastinti 2014–2020 m. periodo Europos Sąjungos struktūrinių fondų (toliau – ES SF) bendrai finansuojamų Europos socialinio fondo (toliau – ESF) lėšomis projektų administravimą. Taikant šį fiksuotąjį įkainį pareiškėjams bus lengviau planuoti projekto išlaidas rengiant paraiškas, o projektų vykdytojams paprasčiau atsiskaityti už projekto lėšų panaudojimą.

Atliekant Tyrimą vadovautasi šiais apibrėžimais:

Renginys – konferencija, seminaras, grupinis mokymas, apvalaus stalo diskusija, viešoji konsultacija, susitikimas, ir pan., skirtas projekto rezultatams sukurti ar viešinti, vykstantis Lietuvoje.

Individualus užsiėmimas – konsultacija, užsiėmimas, individualus mokymas, mokymas darbo vietoje ir pan., organizuojamas vienam asmeniui ir skirtas projekto rezultatų sukūrimui, vykstantis Lietuvoje.

Dalyvis – projekto įgyvendinimo metu vykdomame renginyje dalyvaujantis asmuo.

SFMIS2007 – Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema, kurios tikslas rinkti, apdoroti ir saugoti statistikos ir finansinius duomenis, susijusius su ES 2007–2013 metų struktūrinės paramos lėšų, bendrojo finansavimo lėšų ir nacionalinių lėšų panaudojimu.

CVP IS – centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema, leidžianti perkančiosioms organizacijoms elektroniniu būdu organizuoti visą viešųjų pirkimų ciklą, o tiekėjams patogiai ir paprastai „vieno langelio“ principu elektroniniu būdu dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

BVPŽ – 2002 m. lapkričio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu Nr. 2195/2002 nustatoma bendra klasifikavimo sistema, taikoma viešiesiems pirkimams, vadinama „bendru viešųjų pirkimų žodynu“.

Perkančioji organizacija – organizacija, atitinkanti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme nustatytą apibrėžimą.

Kitos šiame tyrime vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą, taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 528 „Dėl atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą“, ir 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos administravimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. spalio 3 d. nutarimu Nr. 1090 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ bei Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“.

Nustatytą fiksuotąjį įkainį pagal poreikį gali taikyti visos institucijos, administruojančios ES SF lėšas, kurių administruojamuose projektuose bus numatytos dalyvių maitinimo išlaidos.

Tyrimas atliktas šiais etapais:

1. atliekama viešai prieinamų duomenų analizė siekiant identifikuoti maitinimo paslaugas ir jų tipus;
2. nustatomos maitinimo paslaugų kainos remiantis 2017 m. rinkos kainų tyrimo duomenimis;
3. atliekama SFMIS2007 duomenų analizė, siekiant nustatyti dažniausiai projektuose pasitaikančias renginių trukmes;
4. įvertinama, ar vienam asmeniui organizuojamo maitinimo paslaugų kaina skiriasi nuo grupėi asmenų organizuojamo maitinimo paslaugų;
5. apibendrinami tyrimo rezultatai ir nustatomi fiksuotieji dydžiai.

Tyrimą atliko Europos socialinio fondo agentūros metodinės pagalbos skyrius.

I. TYRIMO METODIKA

I.1. TYRIMO PRIELAIDOS IR DUOMENŲ ŠALTINIAI

Nustatant dalyvių maitinimo fiksuotųjų įkainių dydžius, naudoti šie dokumentai ir duomenų šaltiniai:

1. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (toliau – VPĮ);
2. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas (toliau – Turizmo įstatymas);
3. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (toliau – LR DK);
4. Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas;
5. Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2017 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas;
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. spalio 11 d. nutarimas Nr. 814 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“;
7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 lapkričio 25 d. įsakymas Nr. 510 „Dėl rekomenduojamų paros maistinių medžiagų ir energijos normų patvirtinimo“;
8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 spalio 4 d. įsakymas Nr. V-877 „Dėl pusryčių, pietų ir pavakarių patiekalų gamybai reikalingų produktų rinkinių sąrašo pagal mokinių amžiaus grupes patvirtinimo“;
9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (toliau – HN21);
10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (toliau – HN102);
11. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymas Nr. 1K-316 „Dėl projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – PAFT);
12. 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos valdymo komiteto, sudaryto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-376 „Dėl Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos ir 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos valdymo komitetų sudarymo“, 2014 m. liepos 4 d. protokolu Nr. 34 patvirtintos Rekomendacijos dėl projektų išlaidų atitikties Europos Sąjungos struktūrinių fondų reikalavimams (toliau – Rekomendacijos 2014–2020);
13. Rekomendacijos dėl projektų išlaidų atitikties Europos socialinio fondo finansavimo reikalavimams, skelbiamos <http://www.esparama.lt/islaidu-tinkamumo-rekomendacijos> (toliau – Rekomendacijos 2007–2013)
14. 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos administravimo darbo grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1K-243 „Dėl darbo grupės sudarymo“, 2016 m. vasario 26 d. posėdžio protokolu Nr. 25 patvirtintos Fiksuotųjų dydžių nustatymo tyrimo imties pakankamumo ir reprezentatyvumo vertinimo gairės (toliau – Tyrimo imties vertinimo gairės);
15. ESF projektuose perkamų paslaugų kainų tyrimas, atliktas 2017 m. gegužės 8 d. UAB Civitta pagal 2017 m. kovo 23 d. sutartį Nr. S-2017-00043 (užsakovas – Agentūra) (toliau – 2017 m. rinkos kainų tyrimas)¹.

¹ 2017 m. rinkos kainų tyrimo duomenys skelbiami Agentūros svetainėje <https://www.esf.lt/lt/susisiekite-su-mumis/dokumentai/paraiskos-rengimas/88>

Vadovaujantis Rekomendacijų 2014–2020 135 punktu, projekto veiklose dalyvaujančių asmenų mokymų (renginių) išlaidos apmokamos atsižvelgiant į mokymuose (renginiuose) dalyvavusių asmenų skaičių. Taip pat šio punkto 2 dalyje nurodyta, kad, jeigu mokymuose (renginyje) nedalyvavo daugiau nei 15 proc. planuoto dalyvių skaičiaus, be pateisinamos priežasties, išlaidos kompensuojamos tik už tuos dalyvius, kurie realiai dalyvavo numatytuose mokymuose, išskyrus mokymų (renginio) organizavimo išlaidas, kurios tiesiogiai nepriklauso nuo mokymų (renginio) dalyvių skaičiaus (pavyzdžiui, salės nuoma, technikos nuoma, lektoriaus atlyginimas ir pan.), jeigu tokios išlaidos išlaidų pagrindimo ir (ar) jų apmokėjimo įrodymo dokumentuose arba projekto vykdytojo pateikiamoje pažymoje yra nurodytos atskira suma. Atsižvelgiant į Rekomendacijose 2014–2020 detalizuotus išlaidų kompensavimo principus dalyvio maitinimo išlaidos tiesiogiai priklauso nuo dalyvių skaičiaus, todėl maitinimo fiksuotąjį įkainį tikslinga nustatyti asmeniui, o ne renginyje dalyvaujančių asmenų grupei.

Organizuojami renginiai gali būti įvairios trukmės, kur renginio trukmė nustatoma kiekvienam asmeniui ar asmenų grupei individualiai pagal veiklose dalyvaujančių asmenų poreikius, todėl siekiant nustatyti, kokios maitinimo paslaugos yra teikiamos renginių metu, atsižvelgiant į renginių trukmę, kokios trukmės renginiai ir kokioms asmenų grupėms yra organizuojami, tyrime analizuojami CVP IS skelbiamų pirkimo sutarčių ir SFMIS2007 projektų istoriniai duomenys.

Vadovaujantis Rekomendacijų 2007–2013 4 punktu: „Įgyvendinančiosios institucijos prašymu arba jeigu tai nustatyta projekto finansavimo ir administravimo sutartyje, projekto vykdytojas taip pat turi pateikti įgyvendinčiajai institucijai planuojamų mokymų grafiką ir įvykusių mokymų dalyvių lankomumo suvestinę“. Projektų vykdytojai kiekvieną mėnesį teikia ateinančio mėnesio planuojamų renginių grafikus, kuriuose nurodomas mokymų pavadinimas, vieta, laikas ir trukmė, todėl siekiant nustatyti, kokios yra dažniausiai pasitaikančios renginių/individualių užsiėmimų trukmės projektuose, remiamasi SFMIS2007 esančiais istoriniais projektų duomenimis.

Vadovaujantis VPĮ 10 straipsnio 3 dalies 3 punktu „Siekdama sukurti sąlygas vidaus sandorių sudarymo priežiūrai, perkančioji organizacija per 15 dienų nuo vidaus sandorio sudarymo ar nuo kiekvieno jo pakeitimo, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo pagal juos pradžios, Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka paskelbia sudarytą sutartį ir visus jos pakeitimus“, todėl nustatant, kokios yra dažniausiai pasitaikančios renginių/individualių užsiėmimų trukmės, kokie yra jų metu tiekiamo maitinimo tipai, remiamasi CVP IS informacinėje sistemoje paskelbtų sudarytų sutarčių duomenimis.

Maitinimo fiksuotojo įkainio nustatymui naudojamos maitinimo išlaidų indeksuotos vidutinės rinkos kainos, apskaičiuotos 2017 m. rinkos kainų tyrime. 2017 m. rinkos kainų tyrime maitinimo paslaugų vidutinė kaina buvo apskaičiuota ir nustatyta vienam asmeniui, kai yra vykdomi grupiniai užsiėmimai. Atsižvelgiant į tai, kad tyrimas atliekamas 2018 m. gegužės mėnesį ir į tai, kad rinkos kainų tyrime vidutinės rinkos kainos nustatytos remiantis 2017 m. tiekėjų apklausa, bei siekiant, kad duomenys būtų aktualūs tyrimo atlikimo metu, rinkos kainų tyrime nurodytos maitinimo kainos yra indeksuojamos. Atsižvelgiant į tai, kad vidutinės rinkos kainos tirtos prieš metus, ir siekiant nesukurti papildomos administracinės naštos atliekant naują apklausą, daroma prielaida, kad indeksuotos 2017 m. rinkos kainų tyrimo metu nustatytos vidutinės rinkos kainos yra tinkamos naudoti šiam tyrimui.

Šio tyrimo metu daroma prielaida, kad gali būti organizuojami ir individualūs užsiėmimai, kai su asmeniu dirbama individualiai. Todėl tyrimo metu buvo analizuoti projektų istoriniai duomenys, esantys duomenų bazėje SFMIS2007. Tyrimo eigoje nustačius, kad yra atvejų, kai su asmeniu dirbama individualiai, tyrime tikslinga papildomai atlikti viešai prieinamų duomenų analizę bei Lietuvos Respublikos (toliau – LR) įstatyminės bazės analizę, kurios metu būtų siekiama nustatyti maitinimo paslaugos organizavimo kainą vienam asmeniui bei gautus duomenis palyginti su indeksuotais 2017 m. rinkos kainų tyrimo rezultatais.

I.2. TYRIMO METODIKA

I.2.1. PROJEKTŲ ISTORINIŲ DUOMENŲ ANALIZĖ

Norint įvertinti, ar išskirtos maitinimo rūšys pagal renginių trukmę būtų tinkamos projektuose planuojamiems renginiams, atliekama įgyvendintų projektų analizė. Atsižvelgiant į tai, kad ESF yra skirtas mokymui ir pagalbai įdarbinant, socialiniai įtraukčiai skatinti, švietimui ir mokymui tobulinti, viešųjų paslaugų kokybei šalyje gerinti ir dažniausiai susijęs su mokymų veiklomis, analizuojami 2007–2013 m. laikotarpiu iš ESF finansuoti ir įgyvendinti projektai. Remiantis istoriniais duomenimis esančiais SFMIS2007, pirmiausia identifikuojami kalendoriniai metai, kuriais buvo didžiausias įgyvendinamų projektų skaičius. Remiantis gautais duomenimis nustatyta, kad didžiausias įgyvendinamų projektų skaičius buvo 2013 metais ir siekė 1492 vienetus, todėl 2018 m. kovo 5 d. buvo suformuota ataskaita SFMIS2007 apie 2013 metais planuotų renginių duomenis (1 priedas). Pagal šiuos kriterijus buvo atrinkti duomenys apie 132 866 renginius. Nulinės reikšmės buvo pašalintos iš tolimesnio tyrimo ir toliau duomenys analizuoti tik iš nenulinių reikšmių. Iš turimų duomenų buvo vertinamos tikrosios išskirtys bei ekstremumai. Išskirtys ir ekstremumai buvo vertinami pagal renginio trukmę. Tikrosiomis išskirtimis laikomos reikšmės nuo vidurkio nutolusios daugiau nei per 3 standartinius nuokrypius, o ekstremumai – nuo vidurkio nutolusios daugiau nei per 5 standartinius nuokrypius. Naudojantis SPSS Modeler programa buvo atliekamas duomenų auditas ir tvarkymas. Išnagrinėjus duomenis ir pašalinus nulines reikšmes, 1 166 įrašai buvo pašalinti iš tolimesnio tyrimo, kuriame toliau nagrinėjami likusių 131 700 renginių duomenys (2 priedas).

Remiantis SFMIS2007 gautais istoriniais duomenimis nustatyta, kad renginių trukmė projektuose yra labai įvairi (duomenys pateikti 2 priede ir 1 lentelėje).

1 LENTELĖ. SFMIS2007 DUOMENYS APIE RENGINIŲ SKAIČIŲ 2013 M.

Renginio trukmė	Renginių skaičius, vnt.			Renginių skaičiaus pasiskirstymas, proc.		
	Iš viso	Grupei asmenų	1 asmeniui	Iš viso	Grupei asmenų	1 asmeniui
1	2=3+4	3	4	5	6	7
mažesnė nei 1 val.	712	624	88	1	1	0
lygi 1 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 2 val.	13 078	4 694	8 384	10	5	21
lygi 2 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 3 val.	23 876	9 122	14 754	18	10	37
lygi 3 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 4 val.	17 194	12 387	4 807	13	14	12
lygi 4 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 5 val.	25 238	20 698	4 540	19	23	11
lygi 5 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 6 val.	5 569	4 760	809	4	5	2
lygi 6 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 7 val.	20 551	17 868	2 683	16	20	7
lygi 7 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 8 val.	5 399	4 751	648	4	5	2
lygi 8 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 9 val.	18 646	15 210	3 436	14	17	9
lygi 9 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 12 val.	1 437	1 317	120	1	1	0
Iš viso	131 700	91 431	40 269			

Atlikus projektų duomenų analizę pastebėta, kad renginiai organizuojami ne tik grupei, bet ir 1 asmeniui (individualūs užsiėmimai). Remiantis gautais duomenimis matyti, kad dažniausiai pasitaikanti renginių (kartu su individualiais užsiėmimais) trukmė yra lygi 2 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė kaip 3 val., lygi 4 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė kaip 5 val., lygi 6 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė kaip 7 val., ir lygi 8 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 9 val. Pažymėtina, kad renginių, kurių trukmė lygi 2 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė kaip 3 val., metu, daugiausiai dalyvauja 1 asmuo. Individualiuose užsiėmimuose, kurie lygūs 4 val., ir ilgesni ir kuriuose dalyvauja vienas asmuo yra apie 30 proc., nuo visų individualių užsiėmimų skaičiaus. Analizės metu pastebėta, kad renginių, kurie organizuojami vienam asmeniui skaičius yra pakankamai reikšmingas ir sudaro 30 proc., nuo bendro renginių skaičiaus, todėl toliau tyrime tikslinga išanalizuoti maitinimo kainą, kai vykdomas individualus užsiėmimas su asmeniu.

Remiantis projektų istoriniais duomenimis taip pat nustatyta dažniausiai pasitaikanti pietų pertraukų trukmė mokymų organizavimo metu (2 lentelė). Tirtos tik pietų pertraukos, ne ilgesnės negu 2 val. trukmės, darant prielaidą, kad kitos, ilgesnės pertraukos, nustatomos prisitaikant prie dalyvių darbo laiko, ir nėra skirtos papietauti.

2 LENTELĖ. SFMIS2007 DUOMENYS APIE RENGINIŲ METU ORGANIZUOJAMŲ PIETŲ PERTRAUKŲ TRUKMES

Pietų pertraukos trukmė	Renginių skaičius, vnt.
1	2
Iki 15 min.	2 778
Nuo 16 min. iki 30 min.	17 359
Nuo 31 min. Iki 45 min.	2 905
Nuo 46 min. Iki 60 min.	19 713
Nuo 61 min. Iki 75 min.	120
Nuo 76 min. Iki 90 min.	442
Nuo 91 min. Iki 105 min.	29
Nuo 106 min. Iki 120 min.	807

Atsižvelgiant į projektų istorinių duomenų analizės rezultatus nustatyta, kad dažniausiai pasitaikanti pietų pertraukų trukmė yra nuo 15 iki 30 min. ir nuo 46 iki 60 min.

I.2.2. CVP IS SKELBIAMŲ PIRKIMO SUTARČIŲ ANALIZĖ

Siekiant nustatyti maitinimo paslaugų fiksuotąjį įkainį, svarbu identifikuoti dažniausiai pasitaikančias renginio trukmes ir maitinimo tipus. Bet kuri organizacija (tiek perkančioji, tiek ir neperkančioji), prieš vykdydama pirkimą, pati nustato ir aprašo perkamą objektą. Tiek perkančioji, tiek ir neperkančioji organizacija perkamą objektą nustato pagal realius organizacijos poreikius. Rekomendacijų perkamo objekto nustatymui ar kitos informacijos, apie galimas ar rekomenduojamas maitinimo trukmes bei jų tipus vykdant pirkimą, viešai prieinamuose duomenų šaltiniuose nėra. CVP IS yra skelbiami tik perkančiųjų organizacijų pirkimo sutarčių duomenys. Neperkančiosioms organizacijoms VPĮ 10 straipsnio nuostatos negalioja, todėl jos neprivalo jokios su pirkimais susijusios informacijos skelbti viešai. Atsižvelgiant į tai, kad perkamas objektas yra nustatomas pagal realius organizacijos poreikius ir į tai, kad perkančiosios organizacijos privalo vykdyti pirkimus remiantis VPĮ, o VPĮ tikslas yra užtikrinti efektyvių ir skaidrių viešųjų pirkimų ir projekto konkursų atlikimą, darytina išvada, kad CVP IS skelbiamos sutartys geriausiai atspindi rinkoje esančią situaciją ir jos yra viešai prieinamos. Remiantis CVP IS esančiais duomenimis, pirmiausia identifikuojama ir apibrėžiama generalinė respondentų aibė (populiacija), t. y. sudaromi juridinių asmenų sąrašai, atitinkantys nustatytus kriterijus.

CVP IS įkeltas pirkimo sutartis galima filtruoti pagal sutarties objekto pavadinimą, numerį, objekto rūšį (prekės, paslaugos, darbai), perkančiosios organizacijos pavadinimą ir kodą, BVPŽ kodą, sutarties vertę, sudarymo ir galiojimo datą, tiekėjo pavadinimą ir kodą bei sutarties tipą (TSP², MVP³, PPS⁴, 85 str. 6d.⁵, SP⁶). Taip pat galima paieška pagal

² TSP - Sutartys, sudarytos įvykdžius tarptautinius ir supaprastintus pirkimus dėl kurių teikiama pirkimo procedūrų ataskaitos, pagal iki 2017 m. birželio 30 d. galiojusį VPĮ.

³ MVP - Sutartys, sudarytos tarptautiniams, supaprastintiems ar mažos vertės pirkimams.

⁴ PPS - Pagrindinės sutartys, sudarytos pagal preliminarąsias sutartis.

⁵ 85 str. 6 d. - Sutartys sudarytos pagal 85 str. 6 d. iki 2017 m. birželio 30 d. galiojusį VPĮ.

⁶ SP - Sutarčių pakeitimai.

laisvai į laukelį įvedamą tekstą. Šio tyrimo metu yra svarbu atrinkti tik tas sutartis, kurios yra susijusios su šiame tyrime tiriamu objektu – dalyvių maitinimo paslaugomis, teikiamomis renginių organizavimo metu. Šiuo atveju galima filtruoti laisvai įvedant tekstą į paieškos laukelį ties sutarties objekto dalimi (pavyzdžiui nurodant žodį „renginiai“, „maitinimas“ ir pan.), pasirenkant sutarties objekto rūšį iš galimo pasirinkimų sąrašo (šiuo atveju paslaugos) arba BVPŽ kodą. Kadangi kiekvienos įkeltos sutarties objekto pavadinimas nėra pasirenkamas iš sąrašo o įvedamas rankiniu būdu, objekto pavadinimas gali būti labai įvairus ir neatspindėti visos galimos informacijos apie sudarytas renginių organizavimo paslaugų sutartis. Nustatant filtrą, kad rodytų tik paslaugų pirkimus, gaunamas labai didelis sudarytų paslaugų skaičius, o paslaugų pobūdis yra labai įvairus. Todėl šiuo atveju pasirinktas filtras pagal BVPŽ kodus, pagal kuriuos filtravimas gali būti atliekamas pakankamai tikslus, kad į bendrą imtį patektų tik su renginių organizavimu susijusių ir panašių paslaugų pirkimo sutartys. BVPŽ sudarytas iš ne daugiau kaip devynių skaitmenų kodų, kuriais žymimi prekių, darbų arba paslaugų, kurie yra sutarties dalykas, apibūdinimų. Tyrimo metu pasirinktas 4 skaitmenų optimalus BVPŽ kodų suskirstymas, kuriais žymimos klasės, atsižvelgiant į tai, kad duomenys būtų filtruojami kaip įmanoma tiksliau, siekiant gauti informaciją, susijusią su maitinimo paslaugų teikimu renginių organizavimo metu, pasirinkti šie BVPŽ kodai:

- 5512 – Susitikimų ir konferencijų viešbučiuose paslaugos;
- 7995 – Parodų, mugių ir kongresų organizavimo paslaugos;
- 8059 – Mokymo paslaugos.

2018 m. kovo 16 dieną filtruojant duomenis pagal 7995 kodą iš viso rasti 2249 įrašai, pagal 8059 kodą – 1116 įrašų. 2018 m. gegužės 2 dieną filtruojant duomenis pagal 5512 kodą iš viso rasti 243 įrašai. Iš viso bendra tyrimui galima naudoti duomenų aibė sudaro 3608 įrašus⁷. Identifikavus duomenų aibę, nustatoma tyrimo imtis – minimalus respondentų skaičius, reikalingas tyrimo reprezentatyvumui užtikrinti. Imties dydžiui nustatyti naudota imties skaičiuoklė⁸. Atsižvelgiant į galimą duomenų pasiskirstymą ir įvertinus rinkoje egzistuojančias tendencijas, galima įkainių paklaida, užtikrinanti reprezentatyvumą, yra 10 proc.⁹, pakankamas reprezentatyvus statistinis patikimumas yra 95 proc. Apskaičiuotas reprezentatyvios imties dydis naudojant imties skaičiuoklę yra 94 respondentai. Duomenys rinkti atsiktine tvarka atsižvelgiant į tai, kad sudaryta sutartis būtų susijusi su renginių organizavimo paslaugomis, kurių metu tikėtina gali būti tiekiamas maitinimas. Surinkti duomenys susiję su 100 respondentų (3 priedas).

Skelbiamose pirkimo sutartyse renginių trukmė nurodoma tiek akademinėmis, tiek astronominėmis valandomis. Pagal LR DK 111 straipsnio 2 dalies 2 punktą į darbo laiką yra įtraukiamos fiziologinės ir specialiosios pertraukos. Pagal LR DK 122 straipsnio 2 dalies 2 punktą ne vėliau kaip po penkių valandų darbo darbuotojams turi būti suteikta pietų pertrauka, skirta pailsėti ir pavalgyti. Šios pertraukos trukmė negali būti trumpesnė nei 30 minučių ir ne ilgesnė kaip 2 valandos. Kitos viešai prieinamos informacijos ar teisės aktų, reglamentuojančių renginio organizavimo trukmę, nėra, todėl atliekant tyrimą renginių/individualių užsiėmimų atveju pertraukų laiką siūloma nustatyti remiantis Lietuvos higienos normomis: HN21 ir HN102, kurios taikomos ir vaikams, ir suaugusiesiems (profesinio mokymo metu) vienodai. Šiuose dokumentuose nurodyta, jog maksimali mokymų trukmė neturi būti ilgesnė nei 45 min., o jei atliekama praktinė užduotis – ne ilgesnė nei 90 min. Pertraukų trukmė turi būti ne trumpesnė kaip 10 min. Būtina viena ilgoji – ne trumpesnė kaip 30 min. – pertrauka arba dvi pertraukos po 20 min., skirtos pietums (HN21 89, 91 punktai; HN102 72, 74 punktai). Taigi, jei mokymų trukmė 8 akademinės valandos, iš viso susidaro ne mažiau kaip 90 min. privalomų mokymo pertraukų. Taigi bendra kartu su pertraukomis tokių mokymų trukmė yra 450 minučių, kas sudaro 7,5 astronomines valandas (3 lentelė).

⁷ Duomenų šaltinis http://www.cvpp.lt/index.php?option=com_vptpublic&task=sutartys&Itemid=109. Atsižvelgiant į tai, kad duomenų eksportavimas iš šios interneto svetainės negalimas, be to duomenys yra viešai skelbiami, šie įrašai nebuvo atskirai eksportuoti.

⁸ <http://www.apklausa.lt/imties-dydis>

⁹ Pagal Tyrimo imties vertinimo gaires.

3 LENTELĖ. MOKYMŲ IR PERTRAUKŲ TRUKMIŲ DETALIZAVIMAS REMIANTIS HIGIENOS NORMOMIS.

Mokymo trukmė, min	Pertraukos trukmė, min
1	2
45	10
45	10
45	10
45	30
45	10
45	10
45	10
45	-
360	90

Tačiau remiantis tyrimo I.2.1 dalies 2 lentelės duomenimis yra nemažai atvejų, kai projektuose pertraukos laikas yra ilgesnis negu 30 minučių, ir pertrauka trunka nuo 45 iki 60 minučių, todėl bendra projektuose galima mokymų trukmė gali ilgėti iki 465 – 480 minučių, kas sudaro 7,75 – 8 astronomines valandas. Atsižvelgiant į tai, kad akademinėmis valandomis skaičiuojamas tik tiesioginis mokymosi laikas, o bendra mokymų trukmė yra skaičiuojama su pertraukomis, taip pat siekiant, kad duomenys būtų palyginami tarpusavyje, renkant duomenis akademinės valandos prilyginamos astronominėms valandoms, ir renginių trukmė skaičiuojama tik astronominėmis valandomis (pavyzdžiui jei mokymai trunka 8 akademines valandas, tyrime naudojame, kad mokymų trukmė atitinka 8 astronominių valandų trukmę).

Remiantis iš pirkimo sutarčių, skelbiamų CVP IS, gautais duomenimis išskiriami šie maitinimo tipai (4 priedas):

- **pusryčiai** (kai mokymai trunka dvi iš eilės einančias dienas ir numatyta nakvynė) – kava arba arbata, šalti užkandžiai, karštas patiekalas;
- **kavos pertraukėlė** – kava arba arbata, stalo vanduo ir bandelė arba sausainis, arba sumuštinis, arba desertas, arba saldainiai;
- **pietūs** – sriuba arba salotos, karštas patiekalas su garnyru, gėrimas, desertas;
- **vakarienė** (daugiausiai kai mokymai trunka dvi iš eilės einančias dienas ir numatyta nakvynė, o jei mokymai trunka vieną dieną tuomet būna arba ilgesnės trukmės arba organizuojami vakare) – salotos arba šaltas užkandis, karštas patiekalas, gėrimas, desertas.

Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis Turizmo įstatyme pateiktomis sąvokomis, gali būti organizuojama tiek apgyvendinimo paslauga, tiek nakvynės ir pusryčių paslauga, todėl darytina išvada, kad apgyvendinimas gali būti organizuojamas atskirai ir be pusryčių, tačiau pusryčiai yra tiekiami tik tuo atveju, kai yra organizuojama nakvynės paslauga. Šiame tyrime pusryčiai atskirai neišskiriami nes jie dažnu atveju įeina į nakvynės kainą. Taip pat šią informaciją patvirtina ir CVP IS analizės metu gauta informacija, pagal kurią pusryčiai yra perkami tik kartu su nakvynės paslauga. Atsižvelgiant į tai, kad šiame tyrime yra tiriama tik maitinimas ir netiriamos apgyvendinimo paslaugos, toliau tyrime išskiriami ir analizuojami šie maitinimo tipai:

kavos pertraukėlė – kava arba arbata, stalo vanduo ir bandelė arba sausainis, arba saldainiai, arba sumuštinis, arba desertas;

pietūs – sriuba arba šaltas užkandis, karštas patiekalas, vanduo arba sultys;

vakarienė – salotos arba šaltas užkandis, karštas patiekalas, gėrimas, desertas

Remiantis CVP IS paskelbtais pirkimo sutarčių duomenimis pastebėta, kad dažnu atveju maitinimo paslaugos pradedamos teikti tik renginių, kurių trukmė prasideda nuo 2 val. ir yra ilgesnė, metu. Ne ilgesnės nei 4 val. trukmės renginiuose dažniausiai maitinimo paslauga yra teikiama 1 kartą, ir suteikiamos kavos pertraukėlės paslaugos. Kai renginių trukmė yra lygi arba ilgesnė už 4 val., bet ne ilgesnė kaip 7 val., tokiu atveju išryškėja tendencija, kad maitinimas pradedamas teikti 2 kartus ir organizuojamos arba 2 kavos pertraukos, arba 1 kavos pertrauka ir 1 pietūs. 7 val., ir ilgesnės trukmės renginių metu maitinimas teikiamas 3 kartus ir organizuojamos 2 kavos pertraukos bei 1 pietūs. Tuo atveju, kai renginys trunka dvi iš eilės einančias dienas, pirmą renginio dieną yra organizuojama ir vakarienės paslauga (5 priedas).

Siekiant, kad nustatyti dydžiai būtų pritaikomi kaip įmanoma plačiau ir taikymas nebūtų sudėtingas, remiantis CVP IS gautais duomenimis nustatomi galimi maitinimo tipai pagal renginio trukmę (4 lentelė). Šie nustatyti tipai naudojami maitinimo fiksuotajam įkainiui apskaičiuoti.

4 LENTELĖ. MAITINIMO TIPAI PAGAL RENGINIŲ TRUKMES.

Grupė	Renginio trukmė	Taikomos maitinimo paslaugos ¹⁰
1	2	3
I	ne ilgesnė nei 2 valandos	išlaidos maitinimui neskiriamos
II	lygi 2 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 5 valandos	1 kavos pertraukėlė
III	lygi 5 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 7 valandos	1 kavos pertraukėlė ir pietūs ¹¹
IV	lygi 7 val. ir ilgesnė, tačiau ne ilgiau nei 1 diena	2 kavos pertraukėlės ir pietūs
V	daugiau nei 1 diena	atitinkamai pagal I-IV grupės renginio trukmės galimi kavos pertraukėlių ir pietų variantai bei vakarienė

I.2.3. MAITINIMO PASLAUGŲ KAINŲ NUSTATYMAS, KAI VYKDOMI GRUPINIAI RENGINIAI

2017 m. rinkos kainų tyrimas buvo atliekamas išskiriant šiuos maitinimo tipus:

- **kavos pertraukėlė** – kava arba arbata, stalo vanduo ir bandelė arba sausainis, arba sumuštinis;
- **pietūs** – sriuba arba šaltas užkandis, karštas patiekalas, vanduo arba sultys;

¹⁰ Maitinimo tipai pasirinkti pagal CVP IS skelbiamose pirkimo sutartyse nurodytus duomenis, atsižvelgiant į tai, koks maitinimo tipas dažniausiai teikiamas tam tikros trukmės renginiuose. Skirstant maitinimo tipus yra atsižvelgiama į PAFT 66.7 punktą, kuriame nurodyta, kad turi būti užtikrintas efektyvus projektui įgyvendinti reikalingų lėšų panaudojimas.

¹¹ CVP IS duomenimis pietūs pradedami organizuoti esant lygiai 4 valandų renginio trukmei. Tačiau siekiant, kad lėšos būtų naudojamos efektyviai, žemiau pateiktoje lentelėje pietų fiksuotieji įkainiai taikomi tik tuomet, kai renginių trukmė yra lygi 5 valandoms ir ilgesnė.

- **vakarienė** – salotos, karštas patiekalas, gėrimas, desertas.

2017 m. rinkos kainų tyrime buvo išskirtos keturios renginiuose dalyvaujančių asmenų grupės: iki 25, nuo 26 iki 50, nuo 51 iki 100 ir nuo 100 asmenų grupės. Šių grupių dydžiai buvo svarbūs nustatant renginio salės ir įrangos nuomos vidutines kainas. Renginių salių ir įrangos nuomos paslaugų teikėjai Lietuvoje yra privačios apgyvendinimo bei restoranų veiklą vykdančios įmonės, todėl šie vienetai 2017 m. rinkos kainų tyrime dalyvavo kaip respondentai. Maitinimas konferencijos, seminaro, renginio metu yra objektas, kuris dažniausiai siūlomas restoranų ir viešbučių pateikiamame patalpų nuomos pakete. Dėl šios priežasties respondentų, kurie buvo apklausiami dėl renginių salės nuomos kainos, taip pat buvo prašoma atskirai nurodyti maitinimo paslaugų kainą. Be to, siekiant patikrinti, ar maitinimo paslaugų kaina yra mažesnė užsakant šias paslaugas iš to paties tiekėjo kaip ir salę renginiui, lyginant su išorės paslaugų teikėjų į kainiais, buvo apklausiami papildomi respondentai, kurių pagrindinė veiklos sritis yra maitinimo tiekimas ir kurie neužsiima konferencijų salių ir įrangos nuoma.

Siekiant įvertinti, kiek rinkoje kainuoja maitinimo paslaugos konferencijos ar mokymų metu, objekto variantai buvo sudaryti pagal tokius kriterijus:

- geografinis ar ekonominis pasiskirstymas – didieji miestai, kurortai bei kiti miestai;
- maitinimo tipų pasiskirstymas:
 - o kavos pertraukėlė – kava arba arbata, stalo vanduo ir bandelė arba sausainis arba sumuštinis;
 - o pietūs – sriuba arba šaltas užkandis, karštas patiekalas, vanduo arba sultys;
 - o vakarienė – salotos, karštas patiekalas, gėrimas, desertas.

Atlikta duomenų analizė parodė, jog, užsakant maitinimo paslaugas grupei asmenų (renginio dalyvių), jų skaičius neturi reikšmingos įtakos asmens maitinimo paslaugų kainai, todėl asmenų kiekis neišskirtas kaip atskiras kriterijus.

Galimų respondentų sąrašui sudaryti buvo remtasi Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacijos (LVRA) pateiktais duomenimis. Remiantis LVRA duomenimis, pirminis populiacijos skaičius 2017 m. buvo 193, o atmetus netinkamus įrašus ir pridėjus tik maitinimo paslaugas teikiančias LVRA narius gauti 122 respondentai. Tačiau siekiant patikrinti prielaidą, jog konferencijų salę nuomojantys subjektai gali pasiūlyti panašią maitinimo paslaugų kainą kaip ir tik maitinimą teikiančios įmonės, buvo papildomai apklaustos išskirtinai tik maitinimo paslaugas teikiantys subjektai. Pastarieji buvo atrinkti pasitelkiant rekvizitai.lt įmonių registrą naudojant raktinius žodžius „banketai“, „maisto gamyba“ ir „kepyklos, tiekimas“. Šie raktažodžiai buvo parinkti peržiūrėjus įmonės UAB „Taurakalnis“, kuri teikia maitinimo paslaugas renginiams, veiklos sritis nurodomas rekvizitai.lt registre¹². Buvo rasta 10 įrašų, atitinkančių pirmines šio Tyrimo apimtis bei maitinimo tiekimo paslaugų specifiką (iš kurių vienas įrašas buvo atmestas kaip netinkamas). Taigi, bendrąją maitinimo paslaugas teikiančių subjektų populiaciją sudarė 131 įmonė.

Apskaičiuotas reprezentatyvios imties dydis lygus 57 respondentams¹³. Gautų faktinių komercinių pasiūlymų skaičius šiam Tyrimo objektui – 88 (6 priedas).

Kadangi rinkos kainų tyrimas atliktas 2017 m., tikslinga šio laikotarpio maitinimo paslaugų vidutines rinkos kainas indeksuoti pagal 2018 m. kainų lygį.

Vertinant kainų indeksus galima remtis dviem pagrindinėmis rodiklių grupėmis – Suderintu vartotojų kainų indeksu (toliau – SVKI) bei Vartotojų kainų indeksu (toliau – VKI). Remiantis Lietuvos statistikos departamento tinklapyje pateikiama informacija¹⁴ SVKI labiau atspindi bendrąsias infliacijos tendencijas Europos Sąjungos mastu, o VKI – lokalius kainų pokyčius Lietuvos mastu. Atsižvelgiant į faktą, kad duomenys buvo surinkti iš Lietuvoje veiklą vykdančių rinkos subjektų, nuspręsta remtis VKI rodikliu.

¹² Raktažodžiai pagal UAB „Taurakalnis“ veiklos sritis. Prieiga per internetą: <http://rekvizitai.vz.lt/imone/taurakalnis/>

¹³ Su 10 proc. galima įkainių paklaida užtikrinančia reprezentatyvumu ir 95 proc. statistiniu patikimumu.

¹⁴ Lietuvos statistikos departamento informacinis pranešimas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=4159951>

VKI vertės taip pat yra skirstomos į veiklos sritis pagal specialų klasifikatorių – COICOP (angl. Classification of individual consumption by purpose)¹⁵. Maisto paslaugų indeksavimui naudojamas COICOP klasifikatorius – 1111 Restoranai, kavinės ir panašios įstaigos (S). Šis rodiklis apima maisto tiekimo paslaugas (valgiai, užkandžiai, gėrimai ir gaivieji gėrimai), teikiamas restoranų, kavinių, bufetų, barų, arbatinių, ir kt. Vertinant, kad tyrimo objektas šiuo atveju yra maitinimo paslaugų teikimas, kurį apima pasirinktas rodiklis, laikoma, kad rodiklis yra tinkamas maitinimo paslaugų kainų indeksavimui.

Lietuvos statistikos departamento duomenų bazėse tiek VKI, tiek EVRK (2 red.) klasifikatorių kainų indeksai yra pateikiami mėnesio periodiškumu. Atsižvelgiant į tai, kad 2017 m. rinkos kainų analizė buvo atliekama 2017 m. kovo – gegužės mėnesiais, daroma prielaida, kad tiekėjų pateiktos maitinimo kainos yra aktualios šiam laikotarpiui, taip pat atsižvelgiant į tai, kad šis tyrimas atliekamas 2018 m. bei siekiant, kad duomenys būtų palyginami, šio tyrimo metu 2017 m. rinkos kainų analizėje nurodyti įkainiai perskaičiuojami 2018 m. gegužės mėn. VKI lyginant su 2017 m. gegužės mėn. VKI. Gautas indeksas yra lygus 106,1465 (apskaičiavimai pateikti 8 priede). Tokiu būdu yra apskaičiuojamos ir toliau tyrime analizuojamos 2018 m. galiojančios maitinimo paslaugų kainos, kai maitinimas tiekiamas grupei asmenų (6 priedas).

Duomenys analizuoti naudojant SPSS Modeler programą. Analizuojant duomenis tyrimo metu buvo nagrinėjamos išskirtys. Tikrosiomis išskirtimis laikomos reikšmės nuo vidurkio nutolusios daugiau nei per 3 standartinius nuokrypius, o ekstremumai – nuo vidurkio nutolusios daugiau nei per 5 standartinius nuokrypius. 1 tikroji išskirtis (tiekėjo UAB AACathedral Square Hotel pateiktas pasiūlymas) buvo nustatyta analizės metu. Ši tikroji išskirtis buvo pašalinta iš imties ir toliau tyrime nagrinėjamos 87 tiekėjų pateiktos kainos (8 priedas).

Analizuojant maitinimo paslaugų išlaidas tyrime neatsižvelgiama į maitinimo išlaidų pasiskirstymą pagal vietovės tipą, kadangi duomenų analizė parodė, kad ryšys tarp maitinimo paslaugų kainų ir vietovės tipo yra labai nežymus (koreliacijos koeficientas¹⁶ tarp kavos pertraukėlės kainos ir vietovės tipo lygus -0,106, tarp pietų kainos ir vietovės tipo - 0,173, tarp vakarienės ir vietovės tipo - 0,170). Remiantis gautais duomenimis apskaičiuotos maitinimo išlaidų vidutinės reikšmės (5 lentelė).

5 LENTELĖ. MAITINIMO IŠLAIDŲ VIDUTINĖS REIKŠMĖS.

Maitinimo paslaugų rūšys	Aritmetinis vidurkis, Eur	Standartinis nuokrypis	Mediana, Eur
1	2	3	4
Kavos pertraukėlės	2,68	1,71	2,26
Pietūs	7,59	3,18	6,90
Vakarienė	11,16	5,03	10,05

Kadangi apskaičiuotas aritmetinis vidurkis visais atvejais nėra patikimas dydis, nes standartinis nuokrypis yra santykinai didelis palyginus su apskaičiuotu aritmetiniu vidurkiu, nustatant maitinimo vidutines rinkos kainas naudotos duomenų eilučių medianos. Šis dydis yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms nei aritmetinis vidurkis. Maitinimo kainų statistinė duomenų analizė ir histogramos pateikiamos 9 priede.

¹⁵ Lietuvos statistikos departamentas. Centrinė klasifikatorių duomenų bazė (CKDB). Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/klasifikatoriai/?portletFormName=FPKL500&classifier-version=102>

¹⁶ Čia ir toliau skaičiuotas Spearman's koreliacijos koeficientas, kadangi šis dydis yra tinkamiausias intervaliniams kintamiesiems, kuriems normalumo prielaida nėra tenkinama, ir ranginiams kintamiesiems

Remiantis aukščiau išdėstyta informacija nustatomos maitinimo paslaugų vidutinės kainos grupinių užsiėmimų metu (6 lentelė).

6 LENTELĖ. KAVOS PERTRAUKĖLIŲ, PIETŲ IR VAKARIENĖS VIDUTINĖ RINKOS KAINA, GRUPINIŲ UŽSIĖMIMŲ METU EUR.

Maitinimo paslaugų rūšys	Kaina be PVM, Eur	Kaina su PVM, Eur
1	2	3
Kavos pertraukėlės	2,26	2,73
Pietūs	6,90	8,35
Vakarienė	10,05	12,16

Pastaba: Maitinimo paslaugoms taikytas 21 proc. PVM tarifas.

I.2.4. MAITINIMO PASLAUGŲ KAINOS NUSTATYMAS INDIVIDUALIŲ UŽSIĖMIMŲ METU

2017 m. rinkos kainų tyrime nustatyta maitinimo kaina tik tokių mokymų metu, kuomet mokymai organizuojami asmenų grupei. Atliekant projektų istorinių duomenų analizę ir palyginus gautus istorinius duomenis su renginių grupėmis pagal trukmes ir jiems organizuojamomis maitinimo paslaugomis (informacija 1 lentelėje), pastebėta, kad didžiausias individualių užsiėmimų skaičius patenka į II renginių grupę, kurios metu yra teikiamos kavos pertraukėlių paslaugos, taip pat apie 19 proc. individualių užsiėmimų patenka į III, IV ir V renginių grupes, kai tiekiamos pietų paslaugos. Atsižvelgiant į šiuos duomenis yra tikslinga įvertinti tiek kavos pertraukos paslaugų, tiek pietų paslaugų vidutines kainas, jei jos būtų teikiamos ne grupei asmenų, o vienam asmeniui. Atsižvelgiant į tai, kad individualių užsiėmimų, ilgesnių nei 8 val. yra tik 9 proc., todėl laikoma, kad toks dydis nėra reikšmingas ir atskirai vakarienės vidutinė kaina, jei paslaugos būtų teikiamos vienam asmeniui, netiriamos.

Tyrimo metu buvo ieškoma informacijos, kokios maisto normos yra nustatytos ir/arba rekomenduojamos vienam asmeniui kavos pertraukėlių, pietų ir vakarienės metu. LR įstatyminėje bazėje yra nustatomos tik rekomenduojamos paros energijos normos vaikams ir suaugusiems¹⁷ bei pusryčių, pietų ir pavakarių patiekalų gamybai reikalingų produktų rinkinių sąrašas pagal mokinių amžiaus grupes¹⁸. Nustatyto pusryčių, pietų ir pavakarių patiekalų gamybai reikalingų produktų rinkinių sąrašo informacija šiam tyrimui nėra tinkama, kadangi produktų sąrašas sudarytas mokiniams, o tyrime tiriamos maitinimo išlaidos, tenkančios suaugusiems asmenims.

Teisės aktuose nustatytos rekomenduojamos paros energijos normos taip pat tyrime nenagrinėjamos, kadangi tyrimo metu tiriamos tik tam tikros maitinimo rūšys, o teisės kituose nustatytos visos dienos normos, kurios nėra išskaidytos pagal atskiras maitinimo rūšis (kavos pertraukėles, pietus ir vakarienę).

Siekiant nustatyti kavos pertraukos bei pietų organizavimo paslaugas vienam asmeniui, analizuoti LR statistikos departamento (toliau – Statistikos departamentas) oficialiosios statistikos portale <http://osp.stat.gov.lt/> skelbiami

¹⁷ Duomenų šaltinis 1999 lapkričio 25 d. LR sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. 510 „Dėl rekomenduojamų paros maistinių medžiagų ir energijos normų patvirtinimo“.

¹⁸ Duomenų šaltinis 2010 spalio 4d. LR sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-877 „Dėl pusryčių, pietų ir pavakarių patiekalų gamybai reikalingų produktų rinkinių sąrašo pagal mokinių amžiaus grupes patvirtinimo“.

duomenys apie vartojimo prekių ir paslaugų faktines vidutines mažmenines kainas¹⁹ ir imti 2018 m. gegužės mėn. duomenys apie LR esančias faktines vidutines mažmenines kainas. Statistikos departamento duomenimis apskaičiuotos tam tikrų vienaarūšių prekių ir paslaugų vidutinės kainos ir nustatytos vienos rūšies sausainių bei šokolado, maltos kavos, juodos arbatos, cukraus, pieno ir mineralinio vandens, dienos pietų bei kitų patiekalų, užsakomų kavinėje, kainos (10 priedas). Remiantis Statistikos departamento duomenimis, bus nustatomos kavos pertraukėlės ir pietų vidutinės kainos individualių užsiėmimų metu. Kavos pertraukėlės vidutinė kaina nustatoma atsižvelgiant į atskirus kavos pertraukėlės metus tiekiamus produktus ir jų kiekius, kadangi kavos pertraukėlė gali būti ne tik užsakoma iš tiekėjo, bet ir organizuojama bei ruošiama paties projekto vykdytojo. Atsižvelgiant į tai, kad pietų pertraukos pats projekto vykdytojos neruoš o užsakys iš tiekėjų, apskaičiuoti pietų kainai naudojami Statistikos departamento skelbiami dienos pietų vidutinės rinkos kainos dydžiai.

Analizuojant kitus informacijos šaltinius pastebėta, kad viešai prieinamoje informacijoje nėra pateikta jokių rekomendacijų ar kitos tyrimui tinkamos informacijos dėl maisto produktų kiekių (neto g) vienam suaugusiam asmeniui kavos pertraukėlių metu, tačiau renkant duomenis iš CVP IS paskelbtų pirkimo sutarčių pastebėta, kad tam tikrais atvejais aprašant kavos pertraukų paslaugas yra nurodomas reikalaujamas produktų kiekis (2 priedas). Nurodomas reikalaujamas kiekis sausiams produktams (sausainiams, saldainiams, desertams ir pan.) svyruoja tarp 100 ir 150 gramų. Bandelėms, sumuštiniais, suvožtiniais ir pan. nustatomas kiekis remiantis vienetais, ir svyruoja tarp 1 ir 2 vienetų asmeniui. Vandens kiekis matuojamas mililitrais, ir svyruoja nuo 200 iki 500 mililitrų asmeniui, tačiau dažniausiai pasitaikantis kiekis yra 500 mililitrų asmeniui. Kavos arba arbatos kiekis skaičiuojamas puodeliais arba mililitrais, ir nustatomas 1 puodelis arba 150-200 mililitrų asmeniui. Grietinėlės, cukraus, citrinos ir pan. kiekiai nenustatomi. Todėl remiantis turimais duomenimis galima nustatyti kavos pertraukėlių paslaugoms teikti reikiamus produktus ir jų kiekius (7 lentelė). Reikiami produktai išskirstyti pagal aukščiau tyrime pateiktus duomenis.

Remiantis aukščiau pateikta informacija, paskaičiuotos ir nustatytos vidutinės rinkos kainos produktams, reikalingiems kavos pertraukėlėms organizuoti (7 lentelė, 11 priedas).

7 LENTELĖ. KAVOS PERTRAUKĖLĖMS REIKALINGI PRODUKTAI.

Produkto pavadinimas	Reikiamas kiekis	Mato vienetas	Vidutinė kaina, Eur	Kiekių nustatymo komentaras
1	2	3	4	5
Malta kava	20	gramai	0,25	Nustatyta remiantis nusistovėjusia praktika
Arbata	1	maišelis	0,06	Nustatyta remiantis nusistovėjusia praktika
Cukrus	2/20	arbatinis šaukštelis/gramai	0,01	Nustatyta remiantis nusistovėjusia praktika
Pienas	50	gramai	0,04	Nustatyta remiantis nusistovėjusia praktika
Bandelė/sumuštinis/desertas/sausainiai/saldainiai	125	gramai	0,82	Nustatyta remiantis CVP IS duomenimis
Stalo vanduo/sultys	500	mililitrai	0,47	Nustatyta remiantis CVP IS duomenimis

¹⁹ Duomenų šaltinis [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/Ūkis ir finansai \(makroekonomika\)/Kainų indeksai, pokyčiai ir kainos/Vartotojų kainų indeksai \(VKI\), kainų pokyčiai, svoriai, vidutinės kainos/Vartotojų vidutinės kainos/Faktinės vidutinės mažmeninės mėnesinės kainos.](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/Ūkis%20ir%20finansai%20(makroekonomika)/Kainų%20indeksai,%20pokyčiai%20ir%20kainos/Vartotojų%20kainų%20indeksai%20(VKI),%20kainų%20pokyčiai,%20svoriai,%20vidutinės%20kainos/Vartotojų%20vidutinės%20kainos/Faktinės%20vidutinės%20mažmeninės%20mėnesinės%20kainos)

Remiantis Statistikos departamento duomenimis, dienos pietūs²⁰ restorane ar kavinėje (sriuba, pagrindinis žuvies ar mėsos patiekalas) 2018 m. gegužės mėn. vidutiniškai kainavo 4,41 Eur (11 priedas). Kainos nustatytos pietus užsisakant tiesiogiai kavinėje ar restorane. Tačiau, remiantis CVP IS duomenimis, organizuojant pietų pertrauką tiekiamas ir gėrimas, todėl skaičiuojant vidutinę pietų kainą taip pat įtraukiama ir gėrimo kaina.

Tikėtina, kad geriamojo vandens tiekimo paslaugų bei elektros energijos paslaugų teikimo vidutinės kainos tikėtina nesudaro reikšmingos įtakos galutinei kainai, todėl neįskaičiuojamos į kavos pertraukų ir pietų vidutinį įkainį.

Remiantis 7 lentelėje pateiktais duomenimis, nustatoma, kad kavos pertraukėlių organizavimas vienam asmeniui vidutiniškai siekia 0,30 Eur su mokesčiais, dienos pietūs kavinėje arba restorane kartu su gėrimu siekia 4,88 Eur su mokesčiais (8 lentelė).

8 LENTELĖ. 1 ASMENS KAVOS PERTRAUKĖLIŲ IR PIETŲ VIDUTINĖ RINKOS KAINA, INDIVIDUALIEMS UŽSIĖMIMAMS.

Maitinimo paslaugos	Išlaidų detalizavimas	Kaina pagal išlaidų tipą, Eur	Kaina iš viso, Eur
1	2	3	4
Kavos pertraukėlė	Pagrindiniai maisto produktai (5 lentelė) ²¹	0,30	0,30 ²²
Pietūs	Dienos pietūs (sriuba, pagrindinis žuvies ar mėsos patiekalas)	4,41	4,88
	Gėrimas	0,47	

Remiantis 8 lentelėje pateiktais duomenimis nustatyta, kad kavos pertraukėlių kaina, kartu su visais mokesčiais, organizuojama 1 vienam asmeniui skiriasi 89 proc., o pietų vidutinė kaina, kartu su visais mokesčiais, organizuojama vienam asmeniui skiriasi 42 proc., nuo grupės asmenų organizuojamų paslaugų kainų su mokesčiais. Atsižvelgiant į tai, kad skirtumai yra ženklūs, toliau tyrime, nustatant maitinimo paslaugų vidutines kainas, tikslinga atsižvelgti į individualių užsiėmimų metu tiekiamo maitinimo paslaugų vidutines kainas.

I.2.5. MAITINIMO PASLAUGŲ KAINOS FIKSUOTOJO ĮKAINIO APSKAIČIAVIMAS

Remiantis tyrimo ataskaitos I.2.1. dalies 1 lentelėje ir I.2.2 dalies 4 lentelėje pateikta informacija, 27 proc. kavos pertraukėlių yra organizuojama individualių užsiėmimų metu lyginant su bendru renginių skaičiumi, kai organizuojamos kavos pertraukėlių, ir 15 proc., pietų pertraukų yra organizuojama individualių užsiėmimų metu lyginant su bendru renginių skaičiumi, kai organizuojamos pietų pertraukos. Siekiant, kad fiksuotojo įkainio taikymas būtų paprastesnis bei siekiant sumažinti administracinę naštą, toliau tyrime nustatomas bendros maitinimo paslaugų

²⁰ Duomenų šaltinis <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/Ūkis> ir finansai (makroekonomika)/Kainų indeksai, pokyčiai ir kainos/Vartotojų kainų indeksai (VKI), kainų pokyčiai, svoriai, vidutinės kainos/Vartotojų vidutinės kainos/Faktinės vidutinės mažmeninės mėnesinės kainos.

²¹ Kadangi kavos pertraukėlių metu gali būti tiekiami arba arbata, arba kava, galutinė kavos pertraukai reikalingų produktų kaina paskaičiuota imant kavos ir arbatos apskaičiuotų vidutinių kainų aritmetinį vidurkį.

²² Išvestas vidurkis iš pagrindinių maisto produktų.

vidutinės kainos, taikomos tiek grupinių, tiek individualių užsiėmimų metu, atsižvelgiant į procentinį renginių pasiskirstymą.

Atsižvelgiant į tai, kad kai kurių projektų vykdytojų patirtas PVM yra tinkamas finansuoti ES SF lėšomis, o kai kurių projektų vykdytojų patirtas PVM yra netinkamas finansuoti, tikslinga apskaičiuoti kainas su PVM ir be PVM. 2017 m. rinkos kainų tyrime kainos apskaičiuotos su PVM ir be PVM, tačiau Statistikos departamento skelbiamos kainos yra nustatomos su mokesčiais. Atsižvelgiant į tai, kad maitinimo paslaugos yra apmokestinamos 21 proc. PVM tarifu, skaičiuojant maitinimo paslaugų, tiekiamų individualių užsiėmimų metu, apskaičiuojamos Statistikos departamento skelbiamos vidutinės kainos be PVM.

Individualių užsiėmimų metu tiekiamo maitinimo paslaugų vidutinės kainos pateikiamos 9 lentelėje.

9 LENTELĖ. KAVOS PERTRAUKĖLIŲ, PIETŲ IR VAKARIENĖS VIDUTINĖ RINKOS KAINA, INDIVIDUALIŲ UŽSIĖMIMŲ METU EUR.

Maitinimo paslaugų rūšys	Kaina be PVM, Eur	Kaina su PVM, Eur
1	2	3
Kavos pertraukėlės	0,25	0,30
Pietūs	4,03	4,88

Remiantis aukščiau tyrime pateikta informacija apskaičiuojamos bendros maitinimo paslaugų vidutinės kainos (10 lentelė, 12 priedas).

10 LENTELĖ. KAVOS PERTRAUKĖLIŲ, PIETŲ IR VAKARIENĖS VIDUTINĖ RINKOS KAINA, EUR.

Maitinimo paslaugų rūšys	Kaina be PVM, Eur	Kaina su PVM, Eur
1	2	3
Kavos pertraukėlės	1,72	2,08
Pietūs	6,47	7,83
Vakarienė	10,05	12,16

Pastaba: Vakarienės išlaidos tinkamos tik grupinių užsiėmimų metu.

II. TYRIMO REZULTATAI

Atsižvelgiant į Tyrimo I dalyje išdėstytą informaciją nustatomi maitinimo įkainiai pateikti 11 lentelėje, kurie turi būti dauginami iš renginyje dalyvaujančių asmenų skaičiaus.

11 LENTELĖ. MAITINIMO FIKSUOTIEJI ĮKAINIAI VIENAM ASMENIUI.

Grupė	Renginio trukmė	Maitinimo fiksuotasis įkainis ²³	
		Kaina be PVM, Eur	Kaina su PVM, Eur
1	2	3	4
I	ne ilgesnė nei 2 valandos	-	-
II	lygi 2 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 5 valandos	1,72	2,08
III	lygi 5 val. ir ilgesnė, bet ne ilgesnė nei 7 valandos	8,19	9,91
IV	lygi 7 val. ir ilgesnė, tačiau ne ilgiau nei 1 diena	9,91	11,99
V	daugiau nei 1 diena	19,96 + (antroji diena prilyginama pagal I – IV renginio grupes)	24,15 + (antroji diena prilyginama pagal I – IV renginio grupes)

III. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS

Nustatytą Dalyvių maitinimo fiksuotąjį įkainį numatoma taikyti ESF administruojamose 2014–2020 m. ES SF programavimo periodo veiklose, kurių įgyvendinimui projektuose bus numatytos dalyvių maitinimo išlaidos Lietuvoje. Tyrimo ataskaitoje nurodytas Dalyvių maitinimo fiksuotasis įkainis taip pat gali būti naudojamas ir kitų Lietuvos institucijų, administruojančių ES SF lėšas, kai finansuojamos dalyvių maitinimo išlaidos tyrime nustatytomis sąlygomis.

Tyrimo ataskaitos II dalyje nustatyti Dalyvių maitinimo fiksuotųjų įkainių dydžiai taikomi nuo tyrimo ataskaitos įsigaliojimo datos (ši data nurodyta tyrimo ataskaitos pirmojo puslapio viršutiniame dešiniajame kampe). Tyrimo rezultatai skelbiami svetainėje <http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/supaprastinto-islaidu-apmokejimo-tyrimai>.

Fiksuotųjų dydžių perskaičiavimo sąlygos. Šioje tyrimo ataskaitoje nustatyti fiksuotųjų įkainių dydžiai perskaičiuojami pagal:

- vienam asmeniui (9 lentelė) – Lietuvos statistikos departamento paskelbtą Maisto (011) vartotojų kainų indeksą;

²³ Maitinimo paslaugoms taikytas 21 proc. PVM tarifas. Jei Projekto vykdytojui ar partneriui PVM netinkamas finansuoti iš Projekto lėšų, tai kavos pertraukėlės, pietų ir vakarienės kaina imama be PVM.

- grupei asmenų (6 lentelė) – Lietuvos statistikos departamento paskelbtą Restoranų, kavinių ir panašių įstaigų (1111) vartotojų kainų indeksą.

Baziniu laikotarpiu laikomas 2018 m. indeksas. Indeksų reikšmės turi būti apskaičiuojamos kiekvienų n-tųjų metų mėnesiui ir yra naudojamos n-tųjų metų skaičiavimuose. Svarbu pastebėti, kad Lietuvos statistikos departamento duomenų bazėse vartotojų kainų indeksai yra pateikiami mėnesio periodiškumu. Dėl šios priežasties indeksuojant paslaugų kainas yra skaičiuojami kainų indeksų metiniai vidurkiai pagal įvestas mėnesines indeksų reikšmes. Tai reiškia, kad duomenys yra imami kiekvieno mėnesio atskirai, tačiau galutinė indeksuota kaina tyrimo objektui yra apskaičiuojama pagal atitinkamų metų 12-os mėnesinių indeksų aritmetinį vidurkį (pavyzdžiui 2020 m. atnaujinimas atliekamas lyginant 2019 m. (n-tieji metai) ir 2018 m. (n-1 metai) vartotojų kainų indeksų vidutines metines reikšmes. Siekiant palengvinti fiksuotojo įkainio atnaujinimo procesą, parengiama tyrimo objekto skaičiuoklė (13 priedas).

Pirmasis fiksuotųjų įkainių perskaičiavimas atliekamas iki 2020 m. II ketvirčio pabaigos. Vėlesnius atnaujinimus rekomenduojama atlikti kasmet iki einamųjų metų II ketvirčio pabaigos, praeitų metų vidutines reikšmes lyginant su už praeitų metų vidutinėmis reikšmėmis.

Papildomai, apgyvendinimo Lietuvoje išlaidų fiksuotieji įkainiai perskaičiuojami pasikeitus Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytam apgyvendinimo paslaugoms taikomam PVM tarifui.

Perskaičius fiksuotųjų įkainių dydžius, tyrimo ataskaita išdėstoma nauja redakcija, nurodant naujos redakcijos įsigaliojimo datą.

Tuo atveju, kai audito ar kitos institucijos nustato, kad supaprastintai apmokamų išlaidų dydis ar jo taikymo sąlygos buvo netinkamai nustatyti (tais atvejais, kai dydis turėjo būti mažesnis arba kitaip taikomas), patikslintas dydis ar jo taikymo sąlygos yra taikomi jau įgyvendinamų projektų veiksmų, vykdomų nuo dydžio ar jo taikymo sąlygų patikslinimo įsigaliojimo dienos, išlaidoms apmokėti²⁴.

Pakeisti fiksuotųjų įkainių dydžiai taikomi projektuose, finansuojamuose pagal anksčiau sudarytas projektų sutartis.

Už Tyrimo atnaujinimą atsakingas Europos socialinio fondo agentūros metodinės pagalbos skyrius.

Fiksuotųjų dydžių vertinimas projektų administravimo etape. Projekto išlaidoms, kurios apmokamos taikant fiksuotąjį įkainį pagrįsti, projekto vykdytojas su mokėjimo prašymu turi pateikti maitinimo organizavimo išlaidų apskaičiavimo pažymą, taip pat rezultatą pagrindžiančius dokumentus: pavyzdžiui renginio programą, dalyvių sąrašus su parašais ar kitus dokumentus, pagrindžiančius asmens dalyvavimą veikloje.

²⁴ Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 4281 punktas

PRIEDAI

1. Projektų mokymų grafikų ataskaita.
2. Duomenys apie dažniausias projektuose pasitaikančias renginių trukmes.
3. Skelbiamų pirkimo sutarčių duomenys.
4. Maitinimo tipai pagal skelbiamus pirkimo sutarčių duomenis.
5. Skelbiamų pirkimo sutarčių duomenys, išrūšiuoti pagal trukmę ir maitinimo tipus.
6. 2017 m. rinkos kainų tyrimo metu apklaustų respondentų sąrašas.
7. Restoranų, kavinių ir panašių įstaigų (1111) vartotojų kainų indeksai.
8. 2017 m. rinkos kainų tyrimo metu apklaustų respondentų sąrašas (be išskirčių).
9. Maitinimo kainų be PVM statistinė duomenų analizė ir histogramos.
10. Pagrindinių produktų vidutinių rinkos kainų duomenys.
11. Vienam asmeniui tenkančių produktų sąrašas.
12. Bendros maitinimo paslaugų vidutinės kainos apskaičiavimas.
13. Skaičiuoklė, skirta maitinimo paslaugų kainos perskaičiavimui.

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

9 PRIEDAS. Maitinimo kainų be PVM statistinė duomenų analizė ir histogramos.

MAITINIMO PASLAUGŲ (KAVOS PERTRAUKĖLĖ, PIETŲ IR VAKARIENĖS) KAINŲ BE PVM IR VIETOVĖS TIPO KORELIACINĖ MATRICA

Kavos pertraukėlė

			Regiono kategorija	Kavos pertraukos kaina be PVM
Spearman's rho	Regiono kategorija	Correlation Coefficient	1,000	-,106
		Sig. (2-tailed)	.	,331
		N	87	86
	Kavos pertraukos kaina be PVM	Correlation Coefficient	-,106	1,000
		Sig. (2-tailed)	,331	.
		N	86	86

Pietų pertrauka

			Regiono kategorija	Pietų pertraukos kaina be PVM
Spearman's rho	Regiono kategorija	Correlation Coefficient	1,000	-,173
		Sig. (2-tailed)	.	,116
		N	87	84
	Pietų pertraukos kaina be PVM	Correlation Coefficient	-,173	1,000
		Sig. (2-tailed)	,116	.
		N	84	84

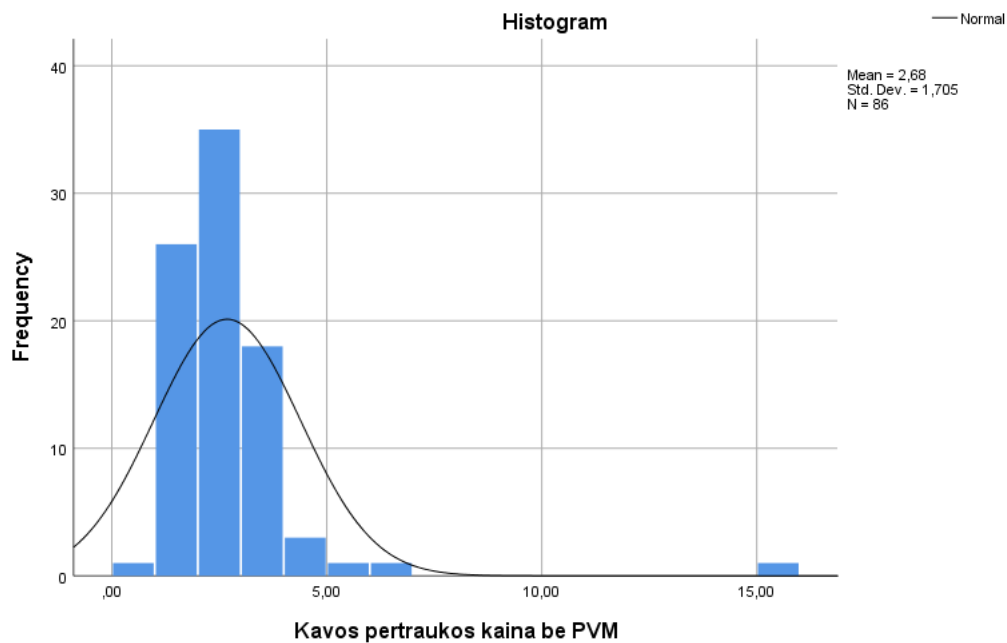
Vakarienė

			Regiono kategorija	Vakarienės kaina be PVM
Spearman's rho	Regiono kategorija	Correlation Coefficient	1,000	-,170
		Sig. (2-tailed)	.	,132
		N	87	80
	Vakarienės kaina be PVM	Correlation Coefficient	-,170	1,000
		Sig. (2-tailed)	,132	.
		N	80	80

MAITINIMO PASLAUGŲ KAINŲ BE PVM (KAVOS PERTRAUKĖLIŲ, PIETŲ IR VAKARIENĖS) STATISTINIAI RODIKLIAI

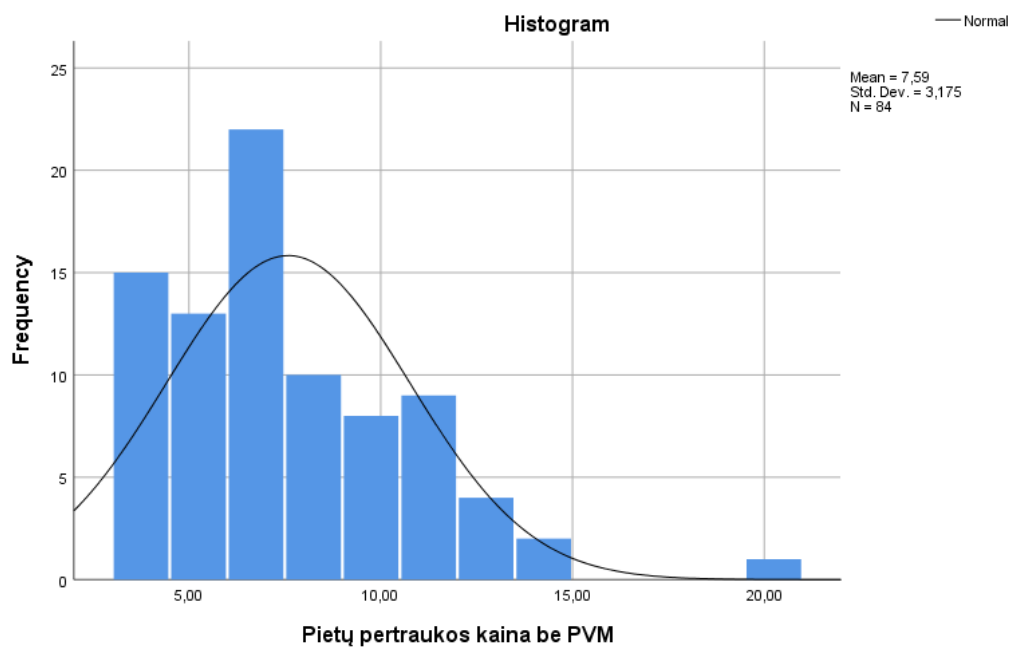
Kavos pertraukėlių kainų be PVM histograma

		Statistic
Mean		2,6808
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,3153
	Upper Bound	3,0462
5% Trimmed Mean		2,4862
Median		2,2600
Variance		2,906
Std. Deviation		1,70470
Minimum		,44
Maximum		15,50
Range		15,06
Interquartile Range		1,23
Skewness		5,298
Kurtosis		37,899

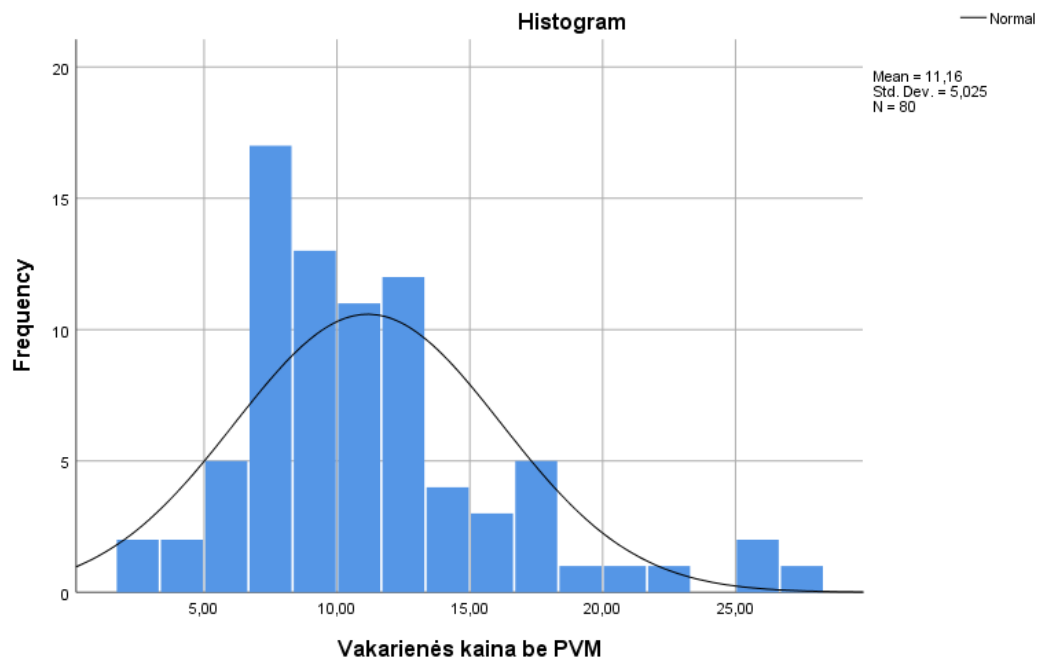
Pietų kainų histograma

		Statistic
Mean		7,5862
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	6,8973
	Upper Bound	8,2751
5% Trimmed Mean		7,4090
Median		6,8950
Variance		10,078
Std. Deviation		3,17456
Minimum		3,05
Maximum		20,18
Range		17,13
Interquartile Range		4,16
Skewness		1,070
Kurtosis		1,755

Vakarienės kainų histograma

		Statistic
Mean		11,1618
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	10,0435
	Upper Bound	12,2800
5% Trimmed Mean		10,8110
Median		10,0450
Variance		25,252
Std. Deviation		5,02513
Minimum		2,98
Maximum		27,20
Range		24,22
Interquartile Range		5,26
Skewness		1,161
Kurtosis		1,574

Tyrimo atlikimas finansuotas iš Techninės paramos lėšų (projektas Nr. 11.0.1-CPVA-V-201-01-0030 „Europos socialinio fondo agentūra – metodinės pagalbos ir konsultacijų teikimas“).

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa